

OECD Economic Outlook: December No. 76 – Volume 2004 Issue 2

Summary in Czech

Ekonomický výhled OECD: prosinec, č. 76 – ročník 2004 číslo 2

Přehled v českém jazyce

OBNOVENÍ DYNAMIKY NAVZDORY TURBULENCÍM CEN ROPY

Jean-Philippe Cotis, hlavní ekonom OECD

Od svého zpomalení v roce 2001 začíná světová ekonomika zotavovat a sílit, a ekonomové, jakož i široká veřejnost, nyní touží po vyrovnaném a setrvalém oživení, nepřerušovaném dlouhotrvajícími geopolitickými riziky nebo náhlými výkyvy v cenách ropy či pohyby na finančních trzích.

Ačkoliv osudy ekonomik v posledních čtvrtletích nastavovaly dosti různé tváře – Spojené státy rázně postupovaly kupředu, východní Asie sice zpomalila, ovšem z prudkého tempa, a kontinentální Evropa se dál plahočila – spotřebitelé jakoby ve všech zemích OECD ztráceli důvěru. Tento všudypřítomný pocit nejistoty se ukázal být poněkud nakažlivý, jelikož i po roce rekordního růstu světového obchodu klesl index podnikatelské důvěry ve Spojených státech i Evropě na úroveň jen nepatrně překračující historický průměr, což maří naděje na to, že HDP by v příštích několika měsících mohl růst přece jen rychleji, než ukazují trendy.

Ve srovnání s obezřetně optimistickými odhady, které bylo možné pronášet ještě před dvěma měsíci, tento obrat způsobil zklamání. Z velké části byl posílen dramatickým zdražením ropy, které v zemích OECD vedlo k oslabení reálných příjmů a k poklesu důvěry. Existují nicméně dobré důvody se domnívat, že navzdory současným turbulencím cen ropy obnoví světová ekonomika v nepříliš vzdálené budoucnosti svou dynamiku. V severní Americe by mělo, za podpory silné bilanční situace a vysokých zisků, pokračovat oživení podnikatelských investic a oživení by mělo nastat i v Evropě.

Spotřebitelským výdajům bude prospívat nedávný pokles cen ropy na méně tíživé úrovni, v kontextu toho, že postupně nabývá na síle vytváření pracovních příležitostí a finanční podmínky zůstávají velmi příznivé. Celkově vzato stále existuje několik dobrých důvodů pro to, aby ekonomiky států OECD mohly opět růst rychleji, než ukazovaly trendy v průběhu let 2005 a 2006.

Z geografického pohledu vzato bude dynamika tohoto oživení těžít z pokračující dynamiky na asijském kontinentě – v Číně, kde aktivita ve třetím čtvrtletí, po tolik potřebném zpomalení v první polovině roku, opět akcelerovala, a v Japonsku, které zaznamenalo velkolepý návrat, založený na obnoveném tahu exportu, který se projevil i v oživení investic, zvýšení zaměstnanosti a konečně i spotřeby, než byl v minulých měsících postihnut přerušením. Intenzitu tohoto oživení dále prohloubí pozitivní vlivy v severní Americe. Ale až budoucnost ukáže, zda kontinentální Evropa sehraje silnou podpůrnou roli prostřednictvím výrazného vzestupu konečné vnitřní poptávky.

Pokud jde o posledně zmíněnou otázku, sází tento *Výhled* s důvěrou a rozhodně na Evropu. Evropa v letech 2005–2006 vykáže výraznou konsolidaci konečné vnitřní poptávky v eurozóně, zatímco výkon světového obchodu a OECD jako celku během tohoto období zrychlovat nebude. Kontinentální Evropa, a konkrétně Německo, tak bude muset nalézt dostatek vlastní dynamiky k dosažení dráhy vyššího relativního růstu. Aby se tento scénář naplnil, je třeba, aby ceny ropy a směnné kurzy byly alespoň trochu stabilní, načež bude možné, aby tradičně málo odolná eurozóna začala dohánět rychle rostoucí ekonomiky zemí OECD.

Silné zhodnocení eura, v kontextu zhoršujících se poruch vnější rovnováhy nebo dalšího růstu cen ropy, tak může na kontinentální Evropu dolehnout více než na jiné státy kvůli tomu, že její růst stále příliš závisí na vývozech, a vysoké ceny ropy nenalézají svůj protějšek ve vysokém růstu výkonu a v energetické poptávce.

Nicméně pozice Evropy při vypořádání se s vyššími cenami ropy nemusí být až tak nevýhodná ve srovnání se zbytkem zemí OECD. Pakliže by došlo k dalšímu šoku v cenách ropy, země OECD, včetně členů eurozóny, by byly méně zranitelné než dříve. Zaprvé, závislost na ropě, vyjádřená v podílu HDP, se od sedmdesátých let minulého století snížila o polovinu, což vede na straně domácností i podniků k mnohem menší zátěži než v minulosti. Zadruhé, a to je důležitější, nyní převládají nízká inflační očekávání se silným základem, takže zvýšení cen ropy se inflačně projevilo zatím pouze v titulcích novin, zatímco nominální mzdy a jádro inflace se sotva pohnuly. Bylo by tak velmi překvapující, kdyby země OECD měly opět zažívat, podobně jako v sedmdesátých letech, děsivé situace, kdy mzdy i ceny po spirále rostly mimo jakoukoliv kontrolu, a centrální banky musely přecházet na tvrdý „režim utahování opasků“.

Je však třeba přiznat, že pokud jde o dopady změn cen ropy, zdá se, že dojmy ekonomických činitelů se v mnohém rozcházejí se skutečně nabytými ekonomickými zkušenostmi. Zatímco odhady odvozené z ekonometrických modelů signalizují většinou jen mírný dopad na výkon a inflaci, fluktuace v cenách ropy se stávají ústředním tématem veřejných debat a silně ovlivňují ekonomickou důvěru.

V tomto kontextu bylo přirozené věnovat zvláštní kapitolu tohoto čísla *Výhledu* ekonomice ropy. Pro lepší pochopení problému důležitosti ropy je nezbytné překročit krátkodobý horizont uvažování. Ve světě, ve kterém se lidé více „díívají do budoucna“, může mít nejistota kolem budoucích vyhlídek týkajících se ropy větší dopad na aktuální ekonomickou situaci, než, řekněme, změny tržních cen odehrávající se každý měsíc.

Proto zpráva OECD přichází s názorem, že stávající ceny ropy se rozhodně nacházely vysoko nad dlouhodobě rovnovážnými úrovněmi, i když připustíme silnou tržní pozici zemí sdružených v OPEC. Na straně nabídky totiž stále existují významné dostupné zdroje, zejména mezi producenty v OPEC, které mohou kompenzovat rostoucí poptávku po ropě, a výrazně zvýšit lze i výkonnost stávajících zařízení. Kromě toho se již dnes a za současné ceny mohou stát ekonomicky ziskovými i alternativní zdroje energií.

To však neznamená, že ceny ropy se rychle vrátí zpět na nízké úrovně, které převládaly před třemi nebo čtyřmi lety. Zaprvé, v kontextu silné geopolitické nejistoty a blokování investic do nových ropných zařízení kvůli vysoké nestabilitě cen nemusí být pád cen zrovna rychlý. Zadruhé, odhlédneme-li od stávající situace, ceny ropy do určité míry klesnou, ale pravděpodobně zůstanou vyšší, než v devadesátých letech minulého století.

V tomto světě vytrvale se zdražující ropy bude silnou roli při tvorbě budoucích cen hrát poptávka pocházející od dynamických, nově vznikajících ekonomik. Význam nově vznikajících ekonomik pramení nejen z jejich rostoucího podílu na světovém růstu, ale také, a to mnohem zásadněji, z faktu, že jejich poptávka po ropě, kvůli rychlosti růstu, je daleko větší než průměr v zemích OECD. Budoucí ceny ropy tak budou zcela jistě záviset na dalším vývoji efektivity hospodaření s energiemi v nově vznikajících ekonomikách, jakož i ve Spojených státech.

Uvážlivé hospodaření s neobnovitelnými přírodními zdroji není jediným problémem, který významně ovlivňuje dlouhodobou udržitelnost vývoje v zemích sdružených v OECD. Životně důležité pro blaho budoucích generací je také vyrovnaní veřejných financí. Při pohledu na stávající rozpočtové plány většiny z největších zemí OECD nezbyvá než opakovat, podobně jako v předchozích úvodnících, že s výrazným pokrokem ve věci snižování strukturálních deficitů se nepočítá. To je politováníhodné, protože reformy penzijních systémů a systémů zdravotní péče jsou zdrojem bolestných diskusí, a pokračují jen s obtížemi.

Lze tak alespoň doufat, že prozíravější soukromé subjekty budou na marnotratnost veřejných financí reagovat zvýšením vlastního úsilí o úspory, o čemž už rozhodně existují důkazy. To je i obsahem a poselstvím zvláštní kapitoly tohoto *Ekonomického výhledu*, věnované dlouhodobému dopadu fiskální politiky. Všeobecným pravidlem však zůstává, že soukromé úspory plně nevyvažují pokles úspor na straně veřejných financí, a že tato preventivní reakce se možná odvíjí od národních a historických souvislostí. Například ve Spojených státech je jen stěží rozpoznatelná.

Konec konců, role fiskální politiky nespočívá v tom, aby zvyšovala finanční tlaky, které mají původ ve stárnoucích populacích. Jde spíš o to ulevit jim, a využít tak pokračující oživení ke konečné implementaci postupného, ale dalekosáhlého omezení výdajů.

© OECD 2004

Tento přehled není oficiálním překladem OECD.

Reprodukce tohoto Přehledu je povolena, jsou-li uvedena autorská práva OECD a název původní publikace.

**Vícejazyčné přehledy jsou překlady výtahů z publikací OECD
původně publikovaných v angličtině a francouzštině.**

**Jsou zdarma k dispozici v internetovém knihkupectví OECD
www.oecd.org/bookshop/**

Více informací získáte na Odboru pro legislativu a překlady při OECD,
Ředitelství pro veřejné záležitosti a komunikaci.

rights@oecd.org

Fax: +33 (0)1 45 24 13 91

OECD Rights and Translation unit (PAC)
2 rue André-Pascal
75116 Paris
France

Navštivte naši internetovou stránku www.oecd.org/rights/

